

KEVÄTRETKEI 8.5.2024 LAMMINAHON TALOLLE JA ROKUAN KUNTOKESKUKSEEN

Keskiviikko aamuna 8.5.2024, hieman ennen kello kahdeksaa Kempeleen nuorisoseurantalons parkkipaikalle on kokoontunut ryhmä aamuvirkkuja kempeleläisiä eläkeläisiä. Olimme lähdössä viettämään aurinkoista kevätpäivää. Nousemme bussiin, ja pian bussin keula osoitti kohti Vaalassa olevaa kulttuurihistoriallista Lamminahon taloa. Saavumme Lamminaholle sovitusti klo 9.30, siellä meitä on vastassa oppaana toiminut Tarja Varis, joka toivottaa meidät tervetulleeksi.

Lamminahon talo on Oulujokivarren vanhaa rakennuskantaa edustava museokohde, joka sijaitsee entisen Niskakosken törmällä. Lamminaho on 1750-luvulla perustettu uudistila. Se on saanut nimensä yhdeksänkilometriä pitkään Niskakoskeen kuuluneen Oterman putouksen alapuolisesta Lamminlammesta. Myöhemmin nimi on vakiintunut muotoon Lamminaho. Tilan vanhimmat aitat ovat peräisin 1700-luvulta, päärakennus on rakennettu 1800-luvun alkupuolella alun perin savupirtiksi. Pihapiirissä on ison komean päärakennuksen lisäksi runsaasti hyväkuntoisia vanhoja rakennuksia, kuten navetta -ja talli, luhtiaitta-, törmäaitta, kivinen talouskellari, kolmikerkosinen vilja-aitta, naisten aitta, miesten aitta, piikojen aitta, paja-aitta sekä vanha talli. Taloon oli jo varhain hankittu rautapyöräinen traktori, joka on varastoituna sille tehdyssä tallissa. Savusaunasta on jäljellä vain kivi-jalkakivet osoittamassa paikkaa, jossa palossa tuhoutunut sauna on sijainnut. Tilan pihapiiri lähipeltoineen on suojeltu.

Rakennukset pitävät sisällään erittäin paljon tarve- ja käyttöesineistöä. Esineistö on sillä tavalla erikoista, että talon asukkaat ovat ne aikojen saatossa itse valmistaneet. Täytyy ihmetellä ja ihannoida kuinka ennen vanhaan ihmiset ovat olleet taitavia kädentaidossa. Lähes kaikki nuo esineet ovat valmistettu talon tarpeisiin sitä mukaa kun on tarvetta ilmennyt. Itsevalmistettujen tarve-esineiden avulla on työskentely helpottunut ja siten ajankäyttö eri työvaiheissa vähentynyt. Koska tuolloin oli työtä varmasti kaikille työkykyisille. Lamminahon omistajat ja palvelusväki olivat lähes kokonaan omavaraisia, ruoka saatiin omilta pelloilta ja tilalla kasvatetusta karjasta. Ainoastaan suola, kahvi, tupakka ja joitakin teollisuuden valmistamia tuotteita hankittiin talon ulkopuolelta. Oulujoesta pyydettiin kalat, niinpä lohta olikin sitten lähes päivittäin tarjolla. Perimätiedon mukaan talon palvelusväen kanssa oli sovittu, että torstaisin ei lohta ole tarjolla.

Oppaamme Tarja Varis kertoi meille asiantuntevasti Lamminahon tilan omistajista ja siellä asuneista perheistä. Talon tunnetuimpia asukkaita ovat olleet Juho Lamminaho (s.1796), sekä hänen poikansa Tuomas (s. 1838) ja Juho Juhonpoika Lamminaho (s.1827), jotka kaikki olivat valan tehneitä laskumiehiä.

Oppaan kertomisesta sai sellaisen mielikuvan, että tilan asukkaat ovat olleet varsin edistyksellisiä ja sivistyneitä. Siitä kertoo tilan rakennuskokonaisuudesta henkivä suunnitelmällisyys ja järjestelmällisyys, myös tallessa oleva kohtuullisen kattava kirjallisuuskokoelma viittaa edellä mainittuihin ominaisuuksiin. Oulujoki, joka virtaa tilan pihapiirin välittömässä läheisyydessä on ollut koko Lamminahon historian ajan se ”elämänvirta”, joka antoi tilalle toimeentuloa, hyvinvointia ja vetovoimaisuutta. Ennen Oulujoen valjastamista Lamminahossa vieraili kesäisin 1800-luvun loppupuolella runsaasti eurooppalaisia lordeja ja muita ”siniverisiä” kalastamassa lohta ja viettämässä vapaa-aikaansa. Opas kertoi, että nuo ”lohilordit” pystyttivät talon pihapiirin teltat ja asuivat niissä jopa useita viikkoja. Kansainväliset vierailijat olivat opettaneet osaa tilan omistajista ja palvelusväestä puhumaan ulkomaan kieliä. Vuonna 1992 Lamminaho lahjoitettiin testamentilla ja lahjakirjalla irtaimistoineen Museovirastolle.

Vierailu Lamminahon tilalla oli mielenkiintoinen ja paljon arvokasta historiallista kulttuurillista perimätietoa sisältävä. Vieraileva kempeleläinen eläkeläisryhmä kiittää Vaalan kuntaa ja Tarja Varista, siitä joustavuudesta, että pääsimme tutustumaan Lamminahon tilaan ennen varsinaista kesäkauden alkua.

Lamminahon pihapiiri

Opas Tarja Varis

Pirtissä sijaitseva iso leivinuuni

Retken toinen kohde oli Rokua, sinne saavuimme aikataulun mukaisesti klo 11.45. Rokuan osuuden aloitimme lounaalla, joka oli katettuna runsaaseen noutopöytään. Lounaan jälkeen oli vapaata seurustelua ja ulkoilua itse kunkin valinnan mukaan. Iltapäivällä klo 14.00 jälkeen meille oli tarjolla iltapäiväkahvit. Kahvittelun lomassa syntyi vilkasta keskustelua ja kahvihetki huipentui puolittaiseen tietovisailuun, jonka vetäjä toimi Ulla Mattila. Visailun kysymyksen olivat sekä ajankohtaisia, jotka sivusivat monia eri osa-alueita. Ryhmän yleistieto on hyvällä tasolla, siitä kertoo se, että lähes kaikkiin kysymyksiin löytyi oikea vastaus. Aika kului nopeasti ja niinpä huomasimme, että klo 15.30 oli paluumatkalle lähdön hetki. Kotiinpaluumatkalla poikkesimme Muhoksella olevien voimalaitosten Lappiniemen ja Montan kautta. Molemmat ovat varmasti mielenkiintoisia vierailukohteita, jotka tulevaisuudessa voisivat olla mielenkiintoisia retkikohteita.

Kiitän kaikkia retkelle osallistuneita, päivä kului rattaosasti hyvässä seurassa, mielenkiintoisen ohjelman ja tahtumien parissa. Aina kuitenkin jotain pientä harmia pitää olla, eli kolea sää kylmäsi aamupäivän aikana, kun olimme tutustumassa Lamminahoon. Toinen pieni takaisku oli Rokuan kylpylän aukioloaika, joka rajoitti sen käytön vasta klo 14.00 jälkeen. Valitettavasti sen takia muutaman retkeläisen kylpylässä käynti jäi toteutumatta. Varmasti tulevilla retkillä osaamme varautua molempiin haasteisiin. **"Oppia ikä kaikki"**.

Leppiniemen voimalaitos

Kempeleessä 12.5.2024

Tiivistelmän retkestä kokosi kirjalliseen asuun Timo Still